

Veselības ministrija

Brīvības iela 72, Rīga, LV-1011, tālr. 67876000, fakss 67876002, e-pasts vm@vm.gov.lv, www.vm.gov.lv

Rīgā

Datums skatāms laika zīmogā Nr. 01-15.1/4433
Uz 11.08.2021 Nr. 1-5/167

Latvijas Republikas Tiesībsarga
birojam

Par personu testēšanu uz Covid-19

Atsaucoties uz Jūsu š.g. 11. augusta vēstuli, kurā lūgts skaidrot jautājumus par valdības lēmumiem, kas cieši saistīti ar vakcināciju pret Covid-19, testēšanu SARS-CoV-2 noteikšanai, ierobežojumu atcelšanu un sekām, ko tie radīs nākotnē, Veselības ministrija sniedz sekojošu skaidrojumu.

Vienlaikus, attiecībā uz izmaiņām testēšanas kārtībā, kas stājās spēkā no š.g. 1. augusta, vēršam uzmanību, ka veiktās izmaiņas nav mērķētas, lai ierobežotu personu iespējas strādāt noteiktā jomā, bet gan atkārtots mudinājums izvērtēt iespēju vakcinēties pret Covid-19, lai saņemtu dažādus ne primārās nepieciešamības pakalpojumus, piemēram, apmeklētu izklaides pasākumus vai ceļotu.

1) Vai, sākot no šī gada 1. augusta, visiem nodarbinātajiem, kas nav vakcinēti vai pārslimojuši Covid-19, bet saskaņā ar normatīvo regulējumu tiem ir nepieciešams veikt rutīnas testēšanu, testu izmaksas jāsedz no personīgajiem līdzekļiem?

Atbilstoši Ministru kabineta 2020. gada 9. jūnija noteikumu Nr. 360 "Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai" (turpmāk – Noteikumi Nr.360) 41. punktā minētajam, ārstniecības iestāde personām, kas ietilpst kādā no Covid-19 infekcijas riska grupām, nodrošina izmeklējumus Covid-19 infekcijas diagnostikai, atbilstoši Slimību profilakses un kontroles centra (turpmāk – SPKC) tīmekļvietnē publicētajiem nosacījumiem Covid-19 infekcijas izmeklēšanai un slimības diagnostikai (turpmāk – Testēšanas algoritms)¹. Testēšanas algoritmā ir noteikts, ka no valsts budžeta līdzekļiem Covid-19 infekcijas noteikšanai tiek apmaksāti laboratoriskie

¹ Pieejams: <https://www.spkc.gov.lv/lv/media/15373/download>

pakalpojumi, tai skaitā rutīnas skrīninga nolūkā vairākās nozarēs nodarbinātajiem, piemēram, satiksmes sektorā pasažiervilcienu un sabiedriskā transporta kontrolieriem, bet tieslietu sektorā - Ieslodzījumu vietu darbiniekiem un ieslodzītajiem. Izmaiņas Testēšanas algoritmā, kas stājās spēkā ar š.g. 1. augustu primāri saistāmas ar Noteikumu Nr.360 38.¹⁷ punktu, kas nosaka maksas laboratoriskos pakalpojumus pieaugušajiem sadarbīgspejīga testēšanas sertifikāta iegūšanai.

Minētais jautājums par nodarbināto testēšanu varētu tikt aktualizēts saistībā ar Tieslietu ministrijas izstrādāto likumprojektu "Grozījumi Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likumā" (Ministru kabineta 2021.gada 14.jūlija sēdes protokols Nr.52 3.§), kurā plānots noteikt, ka veselības aprūpes, ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās, kā arī izglītības jomā pakalpojuma sniedzējam ir pienākums nodrošināt, lai darbiniekam (amatpersonai), kas darba pienākumu laikā ir tiešā saskarsmē ar pacientiem, klientiem vai bērniem, būtu sadarbīgs sertifikāts, kas apliecina vakcinācijas vai pārslimošanas faktu. Vienlaikus vēršam uzmanību, ka minētās tiesību normas vēl nav pieņemtas.

2) Vai pastāv konkrēts profesiju saraksts ar prioritārajām riska grupām, kurām rutīnas testēšanas izmaksas arī no šī gada 1. augusta tiek apmaksātas no valsts budžeta līdzekļiem? Kāds normatīvais akts to nosaka?

Atbilstoši SPKC sniegtajam viedoklim, lai laikus atklātu Covid-19 infekciju personām bez simptomiem (pirms simptomu parādīšanās un gadījumos, kad infekcija norit bez simptomiem) un novērstu infekcijas izplatīšanos iestādēs un kolektīvos, un līdz ar to nodrošinātu epidemioloģiski drošu un nepārtrauktu pakalpojumu sniegšanu klātienē, jānodrošina riska grupu rutīnas laboratoriskais skrīnings jeb sistemātiska periodiska testēšana Covid-19 infekcijas noteikšanai.

Testēšanas algoritma 1.pielikumā ietvertas nozares, kuru nodarbinātie tiek testēti rutīnas skrīninga ietvaros, savukārt Testēšanas algoritma 2.pielikumā noteikts riska grupu raksturojums, kas nosaka katras riska grupas objektu testēšanas biežumu. Testēšanas algoritms nenosaka visu profesiju pārstāvjus, kas testējami no valsts budžeta līdzekļiem, bet gan nozares, kas ietver dažādus speciālistus.

No š.g. 1. augusta sadarbībā ar Veselības inspekciju veiktas izmaiņas testēšanas algoritma 1. pielikumā, svītrojot tās personas, kuru testēšana šobrīd nav aktuāla, piemēram, 9. klašu izglītojamie, kas kārtā centralizēto valsts pārbaudījumu pamatizglītības pakāpē, kuru testēšana aktuāla bija š.g. maijā, jūnijā. No minētā pielikuma svītroti arī pieaugušie profesionālās tālākizglītības, profesionālās pilnveides un neformālās izglītības programmās (izglītojamie, pasniedzēji un atbalsta personāls, kas nonāk saskarē ar izglītojamiem, ja programmas īstenošana notiek klātienē), atbilstoši Izglītības un zinātnes ministrijas sniegtajai norādei, ka testēšanu nepieciešams veikt līdz š.g. 1. augustam.

Testēšanas algoritma tiesiskais regulējums pamatots šīs vēstules 1. punktā.

3) *Ja personai ir paredzēts saņemt plānveida veselības aprūpes pakalpojumus ambulatori vai stacionāri, un sadarbspējīgs sertifikāts ir izvirzīts kā epidemioloģisks priekšnosacījums drošai pakalpojuma saņemšanai, bet personai šāda sertifikāta nav, jo tā nav vakcinējusies pret Covid-19, nedz ir izslimojusi to, vai šādā gadījumā Covid-19 testa veikšanas izmaksas tiek apmaksātas no valsts budžeta resursiem vai personai tās jāsedz no personīgajiem līdzekļiem?*

Veselības ministrijas ieskatā neatkarīgi no personas izvēles – vakcinēties pret Covid-19 vai nē, personai ir tiesības saņemt nepieciešamos veselības aprūpes pakalpojumus, laboratorisko pakalpojumu izmaksas sedzot no valsts budžeta līdzekļiem. Pirms nepieciešamā veselības aprūpes pakalpojuma laboratorisko izmeklējumu var nozīmēt ģimenes ārsts, atbilstoši Testēšanas algoritma 11. punktam, testēšana var tikt veikta arī stacionārajā ārstniecības iestādē pirms veselības aprūpes pakalpojuma saņemšanas, atbilstoši Testēšanas algoritma 2.7. apakšpunktam. Papildus nepieciešamības gadījumā tiek veikta arī pavadošo personu testēšana uz Covid-19, testēšanu īstenojot no valsts budžeta līdzekļiem.

4) *Ministru kabineta 2021. gada 14. jūlijā apstiprinātā likumprojekta “Grozījumi Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likumā” 7.⁴ panta sestā un septītā daļā paredz vairākas tiesiskās sekas darba ņēmējam, ja tas objektīvu iemeslu dēļ nav ieguvis sadarbspējīgu sertifikātu, kas apliecina vakcinācijas vai pārslimošanas faktu. Tiesiskās skaidrības nolūkā lūdzu sniegt skaidrojumu, vai minētajās tiesību normās izmantotā klauzula “objektīvi iemesli” aptver tikai gadījumus,:*

a) *kad vakcinēšanās pret Covid-19 rezultātā personai ir iestājusies anafilakse,*

b) *vai arī, piemēram, gadījumus, kad personas ārstējošais vai ģimenes ārsts piesardzības nolūkos neiesaka personai vakcinēties un to apliecina izsniegta ārsta zīme?*

Objektīvs pamatojums nevakcinēties veselības stāvokļa dēļ ir ļoti ierobežots. Imunizācijas valsts padome ir norādījusi, ka vienīgās kontrindikācijas vakcinācijai pret Covid-19 ir anafilakse pēc konkrētās vakcīnas ievadīšanas (parasti pēc 1. devas) vai anafilakse pret kādu no vakcīnas sastāvā esošu vielu anamnēzē.² Veselības ministrijā sadarbībā ar nozares speciālistiem tiek organizētas plašas diskusijas ar ārstiem speciālistiem attiecībā uz ārstu speciālista tiesībām noteikt situācijas, kurās pacientam vakcinācija pret Covid-19 medicīnisku iemeslu dēļ uz noteiktu laiku ir atliekama, piemēram, onkoloģijas pacientiem, lietojot noteiktu terapiju vai pacientiem ar trombocitopēnijām pie noteiktiem slimības rādītājiem. Kā norāda speciālisti, šādi varētu būt tikai atsevišķi gadījumi un šobrīd tie vēl tiek precizēti. Paredzams, ka šajos gadījumos, kamēr vakcinācija pret Covid-19 nav rekomendēta, personas rutīnas skrīninga ietvaros tiks testētas no valsts budžeta līdzekļiem.

² Pieejams: <https://www.vm.gov.lv/lv/media/6481/download>

5) *Ja personas veselības stāvoklis nepieļauj vakcinēšanos pret Covid-19 vai arī tas nav ieteicams, ņemot vērā pacienta anamnēzi un organisma specifiku, un to apliecina izsniegta ārsta zīme, no kādiem naudas līdzekļiem, proti, valsts vai personīgajiem, tiek apmaksātas Covid-19 testēšanas izmaksas, piemēram, lai apmeklētu kultūras pasākumu vai veiktu darba pienākumus?*

Kā jau minēts iepriekš, sniedzot atbildi uz šīs vēstules 4.jautājumu, darbs sadarbībā ar nozares speciālistiem, lai izstrādātu kārtību, kādā personas saņem atzinumu par vakcinācijas pret Covid-19 atlikšanu, šobrīd vēl turpinās. Veselības ministrijas ieskatā personas, kurām vakcinācija pret Covid-19 medicīnisku iemeslu dēļ ir atliekama uz noteiktu laiku, ir iekļaujamas Testēšanas algoritma 1.pielikumā, nosakot augstāko riska grupu.

Attiecībā uz minēto personu testēšanu pirms kultūras pasākumu apmeklēšanas vai pirms ceļošanas vēl tiek vērtēts, vai nodrošinātais laboratorisko pakalpojumu apjoms, ja šīm personām tiks noteikta augstākā prioritāte Testēšanas algoritma 1.pielikumā, būtu paplašināms.

Valsts sekretāra p.i.

(paraksts*)

Boriss Kņigins

Zane Reinholde 67876190
zane.reinholde@vm.gov.lv